

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĐI

EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

V. sınıf

TARİH VE TOPLUM

ÖĞretim programı

Üsküp, 2021

ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL YAPISI

Öğretim dersi	Tarih ve toplum
Ders türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	V (beşinci)
Öğretim Program Konuları/Alanları	<ul style="list-style-type: none"> • Birey ve toplum • Nüfus ve kıtalar • Tarih öncesi ve tarih
Ders sayısı	Haftada 2 ders / yılda 72 ders
Ekipman ve kaynaklar	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital akıllı cihazlar. • Ders kitabı. • Ansiklopediler, sözlükler, coğrafi atlas. • Dünyanın fiziki-coğrafi haritası - 1: 50 000 ölçekli. • Dünyanın siyasi-coğrafi haritası. • Kıtaların nüfusunun özelliklerinin görsel temsilleri (ten rengi, gelenek ...). Dünyanın en büyük ülkelerinin başkentlerinin resimleriyle yapboz bulmacaları. • Zaman çizelgesi takvimi ve tarihi takvimlerden çizimler. • Tarihsel dönemlerin açıklayıcı temsili. • Dünyadaki ve ülkemizdeki arkeolojik sit alanlarından görüntüler. • Tarih öncesinden günümüze, geçmişten gelen olaylar için zaman çizelgesi. • İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. • İnsan hakları aktivistlerinin fotoğrafları (Rosa Luxemburg, Martin Luther King ve Nelson Mandela). • Dergiler, gazeteler, internet portalları, sosyal ağlar. • Görsel-işitsel kayıtlı içerik, yaşa uygun uygulamalar.

Öğretim Norm Kadrosu/Düzeyi

Beşinci sınıftaki eğitim çalışmaları, aşağıdaki özelliklere sahip bir kişitarafından yapılabilir:

- profesör / öğretmen / sınıf öğretmeni, VII / 1 veya VI / 1 (MRC'ye göre) ve 240 AKTS.
- pedagog mezunu (, VII / 1 veya VI / 1 (MRC'ye göre) ve 240 AKTS.

ULUSAL STANDARTLAR İLE BAĞLANTISI

Öğretim programında sıralanan öğrenme sonuçları, Ulusal Standartlardan Toplum ve Demokratik Kültür alanının kapsadığı aşağıdaki yetkinliklerin kazanılmasını sağlar:

	<i>Öğrenci bilir veya yapabilir:</i>
VI-A.1	Sosyal faktörlerin kişiyi ve çevreyi nasıl etkilediğini açıklar, fikir oluştururken ve karar verirken bunları dikkate alır,
VI-A.2	kendini geliştirmek için kendi davranışlarını analiz eder, toplumda aktif eylem yapabilmek için gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirler,
VI-A.3	kendi görüşlerini oluşturur ve tartışır, başkalarının görüşlerini dinler ve analiz eder ve aynı fikirde olmasalar bile onlara saygılı davranır,
VI-A.4	farklı bağlamlarda (özellikle etik açıdan hassas durumlarda) farklı kişisel ve toplumsal değer ve davranışlar üzerine eleştirel geri bildirim verir, toplumsal olarak kabul edilen normlara ve değerlere saygı duyar, aynı zamanda gerekli olduğunu düşündüğünde onları kışkırtır (provoke eder),
VI-A.5	İnsanlar arasındaki farklılıkları herhangi bir yapıda (cinsiyet ve etnik kökeni, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) anlar,
VI-A.6	Kendi ve başkaları arasında kalıp yargıların ve önyargıların olduğunu kabul eder ve ayrımcılığa karşı çıkar,
VI-A.7	Çevrelerinde sözlü ve fiziksel şiddeti tanıyabilir, şiddetin sonuçlarını algılar ve buna karşı çıkar,
VI-A.8	Toplumda insanları neler birleştirir ve neler böldüğünü görür, herkesin ihtiyaç ve çıkarlarını göz önünde bulundurarak toplumun ilerlemesine katkıda bulunmanın yollarını araştırıp bulur,
VI-A.9	Toplumda hassas grupları tanır, insani ve gönüllü eylemlere katılır ve onları destekler,
VI-A.11	Trafikte güvenli olmak için kural ve yasalara uyar,
VI-A.12	Sivil toplumun değerlerini, vatandaşların farklı rol ve davranışlarını ve içinde kendi rolünü eleştirel olarak analiz eder ve tartışır,
VI-A.13	İnsan hakları ve çocuk hakları kavramını analiz eder, hak ihlali durumlarını tespit eder, ve bu durumları düzeltmek için harekete geçer,
VI-A.14	Hukukun üstünlüğünü, yasa ve yargının sorumluluklarını ve devletin insan haklarının korunmasında olan rolünü analiz eder ve tartışır,
VI-A.15	Vatandaşların topluluk yaşamını etkileyebilecek ve yaşam koşulları iyileştirebilecek durumları belirler;

VI-A.16	Gücü kötüye kullanma durumlarını tanıy, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki zararlı etkilerini açıklar ve çevresinde bu tür olaylara karşı çıkar,
VI-A.18	Dengesiz gelişmeden çevreye yönelik tehditleri eleştirel olarak analiz eder, korunmasına ve gelişimine aktif olarak katkıda bulunur,
VI-A.19	Toplumda demokratik süreçlerin önemini açıklar ve okulda demokratik katılım ilkelerini uygular,
VI-A.21	Ulus, halk, etnik topluluk, vatandaşlar ve bireyler terimlerin anlamlarını ayırt eder; durum üzerine: etnik ve milliyet, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık; kavramların yanı sıra: bölge, devlet, toplum, hükümet vb. ve tüm bunları ilgili oldukları farklı bağlamlarda uygun şekilde kullanır,
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletinin tüm ulusal sembollerini belirler ve bunlara saygı gösterir aynı zamanda devlete aitlik duygusu sergiler,
VI-A.23	Dünyadaki kıtaların, bölgelerin ve ülkelerin coğrafi özelliklerini belirlemek ve bunları sosyal gelişimleri ile ilişkilendirmek;
VI-A.24	Ülkemizin coğrafi özelliklerini tespit eder ve bunları toplumsal kalkınma ile ilişkilendirir,
VI-A.25	Doğal ve sosyal çevrenin özelliklerini ve bunların insan yaşam organizasyon ile bağlantısını açıklar,
VI-A.27	Kendi halkının tarihini (sosyal, kültürel ve siyasi), ülkemizde ve bölgede yaşayan diğer halkların tarih özelliklerini ve ortak tarih geçmişini anlatır ve açıklar,
VI-A.29	Temsil ettikleri etik normlara ve değerlere özel önem vererek, dünyada en yaygın dinler ile ateizm/agnostisizm arasında fark ve benzerlikleri tespit eder,
	<i>Öğrenci anlatır ve kabul eder:</i>
VI-B. 1	İnsanlar arasındaki farklılıklara göre ayrımcılık yapmamalı (cinsiyet ve etnik kökeni, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.)
VI-B. 2	Çocuklar da dahil olmak üzere tüm insanlar, kendi ihtiyaç ile ilgili fikir ve görüşlerini ifade etme ve karar alma süreçlerine katılma hakkına sahiptir,
VI-B.4	İnsan haklarına ve özgürlüklerine saygı, bireylerin ve bir bütün olarak toplumun refahı için çok önemlidir,
VI-B.5	Eşitlik ve sosyal uyum, topluluğun başarılı olması için çok önemlidir,
VI-B.6	Başkalarıyla işbirliği ve kişisel katılım, ortak bir kamu yararına ulaşmak için önemlidir,
VI-B.7	Her zaman kendi davranışlarını göz önünde bulundurarak, her vatandaş, hemşehrine, topluluğa ve bir bütün olarak topluma karşı sorumlu davranmalı,
VI-B. 8	Her vatandaş, insanların davranışlarını ve kurumların işleyişini düzenleyen kanun, kural ve düzenlemelere uymakla yükümlüdür,
VI-B.9	Her vatandaş, insan faktöründen doğada neden olan davranış ve değişikliklerden sorumlu olmalıdır,
VI-B.11	Herkes, kendi dini olarak kabul edeceği dini seçme, yani herhangi bir dine / inanca mensup olmamayı, yapılan seçimden hiçbir sonuç doğurmadan seçme hakkına sahiptir;

VI-B.12	Ülkemiz, farklı kültürlerin/etnik kökenlerin mensuplarının yaşadığı çok kültürlü/çok ırklı bir toplumdur ve her bir vatandaşı, bütünleşik, etnik açıdan uyumlu bir şekilde bir arada yaşamak adına kültürlerarası değişime ve insan haklarına saygıya katkıda bulunmaktan sorumludur.
VI-B. 13	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletinin üyeliğinden kaynaklanan ulusal kimlik, ülkenin tüm vatandaşlarının kimliğinin önemli bir bileşenidir.

Öğretim programı ayrıca Ulusal Standartların şu alanlarında ilgili yetkinlikleri içerir: **Dijital Okuryazarlık, Kişisel ve Sosyal Gelişim, Teknoloji, Teknoloji ve Girişimcilik ve Sanatsal İfade ve Kültür.**

Öğrenci bilir ve yapabilir:	
IV-A.1	sosyal faktörlerin kişiyi ve çevreyi nasıl etkilediğini açıklamak ve fikir oluştururken ve karar verirken bunları dikkate alır;
IV-A.2	Bir ödevin/sorunun ne zaman ve ne şekilde çözülmesi gerektiğini ve BİT'in etkin kullanımının gerekli olduğunudeğerlendirir,
VI-A.3	görüşlerini formüle etmek ve tartışmak, diğer insanların görüşlerini dinlemek ve analiz etmek ve aynı fikirde olmasalar bile onlara saygıyla davranır;
IV-A.4	Başkalarıyla işbirlikte bulunarak bir sorunu analiz eder, fikir geliştirir ve onun araştırması ve çözümü için plan yapar ayrıca BİT'i ne zaman ve ne için kullanacağını dahir plan yapar,
IV-A.5	Hangi bilgilere ihtiyacı olduğunu belirler, dijital verileri ve bilgileri bulur, seçer ve indirir,
IV-A.7	Uygun BİT iletişim araçlarını seçip kullanır, bilgileri güvenli bir şekilde paylaşır, çevrimiçi projelerde, sosyal etkinliklerde veya kişisel kullanım için başkalarıyla iletişim kurar ve işbirliği yapar,
IV-A.8	Dijital içerikleri, eğitim ve sosyal ağları ve dijital platformları güvenli ve sorumlu bir şekilde kullanır,
IV-A.9	Çok kültürlü dijital alanında başkalarıyla iletişim kurarken, farklı katılımcılara saygı gösterir ve davranışlarında yasal, kültürel ve etik normlara uyar.
IV-A.11	trafiğe güvenli katılım için kural ve düzenlemeleri uygular;
IV-A.12	Belirli bir amaç ve belirli bir kitle için basit yaratıcı multimedya ürünleri oluşturarak statik ve dinamik temsilleri, ses, metni ve görüntüleri birleştirerek farklı modeller ve simülasyonlar kullanma olanaklarını keşfeder,
IV-A.13	Yenilik ve faydaları dahil ederek dijital ürünler ve çözümler için kalite kriterlerini tanımlar,
VI-A.14	hukukun üstünlüğünde yürütme, yasama ve yargının sorumluluklarını ve devletin insan haklarının korunmasındaki rolünü analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.15	vatandaşların toplum yaşamını etkileyebileceği durumları belirlemek ve durumu iyileştirmeye çalışmak;
VI-A.16	Yetkinin kötüye kullanılması durumlarını tanımak, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki zararlı etkilerini açıklamak ve bu tür olgulara çevrede karşı çıkmak;
VI-A.18,	çevre üzerindeki dengesiz gelişimden kaynaklanan tehditleri eleştirel olarak analiz etmek ve çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine aktif olarak katkıda bulunmak;

VI-A.19	toplumda demokratik süreçlerin önemini açıklamak ve demokratik katılım ilkelerini okul içinde uygulamak;
VI-A.21	ulus, halk, etnik topluluk, vatandaşlar ve bireyler terimlerinin anlamlarını ayırt etmek; fenomenler üzerine: etnik ve milliyet, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık; kavramların yanı sıra: bölge, bölge, eyalet, toplum, hükümet, vb. ve bunları ilgili oldukları çeşitli bağlamlarda uygun şekilde kullanın;
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletinin tüm ulusal sembollerini belirlemek ve bunlara saygı göstermek ve devlete aitlik duygusu sergilemek;
VI-A.23	dünyadaki kıtaların, bölgelerin ve ülkelerin coğrafi özelliklerini belirlemek ve bunları sosyal gelişimleriyle ilişkilendirmek;
VI-A.24	ülkemizin coğrafi özelliklerini belirlemek ve bunları toplumsal kalkınma ile ilişkilendirmek;
VI-A.25	doğal ve sosyal çevrelerin özelliklerini ve bunların insan yaşamının organizasyonu ile bağlantısını açıklamak;
VI-A.27	kendi halkımızın tarihini (sosyal, kültürel ve siyasi) ve ülkemizde ve bölgede yaşayan diğer milletlerin tarihlerini özellikleriyle ve ortak tarihsel geçmiş bağlamında anlatmak ve açıklamak;
VI-A.29	dünyanın en yaygın dinleri ile ateizm/agnostisizm arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri, temsil ettikleri etik norm ve değerlere özel vurgu yaparak tespit etmek.
V-A.3	Farklı sosyal gruplara (örneğin, cinsiyet, etnik ve ulusal kimliklere) ait olma temelinde inşa edilen kendikimliğini farklı bileşenleri ve hayatta sahip olduğu farklı rolleri (örneğin, öğrenci, oğul/kız çocuğu) belirler,
V-A.4	Kendi yetenek ve başarılarını (güçlü ve zayıf yanlarını dahil ederek) değerlendirir ve buna dayalı olarak gelişimini ve ilerlemesini sağlayacak öncelikleri belirler

V-A.5	Kendinde ve başkalarında duyguları tanıtar, farklı durumlarda kendi duygusal tepki sonuçlarını algılar ve duygularla başa çıkmak için uygun stratejiler kullanır,
V-A.6	öğrenmek ve kendini geliştirmek için hedefler belirler ve bunlara ulaşma yolunda ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek için çalışmalar yapar,
V-A.7	Kendi deneyimlerini kullanarak öğrenimini kolaylaştırır ve gelecekte kendi davranışlarını ayarlamak için kullanır,
V-A.8	Kendi zamanını, belirlenen hedeflere verimli ve etkin bir şekilde ulaşmasını ve kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlayacak şekilde düzenler,
V-A.9	Kendi davranış sonuçlarını ve başkalarının davranış sonuçlarını tahmin eder,
V-A.10	Kendi ve başkalarının davranışlarını doğru yada yanlış olduğunu değerlendirerek, etik ilkeleri uygulayarak erdemli karakter özelliklerini (dürüstlük, adalet, saygı, sabır, özen, edep, minnettarlık, kararlılık, cesaret ve öz disiplin gibi) sergiler,
V-A.11	Kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteyebileceğinin bilinciyle bağımsız hareket eder,
V-A.12	Sosyal baskılarla başarılı bir şekilde başa çıkar,
V-A.13	Başkalarıyla iletişim kurarak duruma uygun olarak kendisini temsil eder,
V-A.14	Aktif olarak dinler ve uygun şekilde yanıt verir, başkaları için empati ve anlayış gösterir, kendi endişelerini ve ihtiyaçlarını yapıcı bir şekilde ifade eder,
V-A.15	Ortak hedeflere ulaşmak için başkalarıyla işbirliği yapar, kendi görüş ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşır ve başkalarının görüş ve ihtiyaçlarını dikkate alır,
V-A.16	Tüm tarafların haklarına, ihtiyaçlarına ve çıkarlarına saygı duyarak, başkalarıyla ilişki sorunlarını tanır ve çatışmaları çözmede yapıcı yaklaşır,
V-A.17	Kendisi için geri bildirim ve destek arar, aynı zamanda başkalarının yararına yapıcı geri bildirim ve destek sağlar,
V-A.18	sorunları belirlemek için, bilgi ve önerileri analiz eder, değerlendirir ve varsayımları test etmek için araştırma yapar, ilgili sorular sorar;
V-A.19	Sonuç çıkarmak ve rasyonel kararlar vermek için önerilerde bulunur, farklı olasılıkları değerlendirir ve sonuçları tahmin eder,
V-A.21	Kendi öğrenimini analiz eder, değerlendirir ve geliştirir,
VII-A.9	Daha önce kabul edilmiş kurallara göre ve tüm ekip üyelerinin rolüne ve katkısına tutarlı bir saygı göstererek ekip çalışmasına aktif olarak katılır,
VIII-A.3	Sanatsal veya diğer yaratıcı ifade biçimlerini (bireysel veya toplu) kullanarak kendi fikirlerini, deneyimlerini ve duygularını ifade eder,
VIII-A.5	Edebiyat ve görsel sanatlar, müzik ve dans, yapılar ve diğer kültürel ürünler aracılığıyla kendi kültürünü farklı anlatım biçimleri kullanarak sağlar,

VIII-A.6	Kendi kültürü ile diğer kültürler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri daha yakın ve daha geniş bir çevrede tespit eder ve bunların bağlantılarını ve karşılıklı bağımlılıklarını analiz eder,
VIII-A.7	Kültürel gelenekleri zamanla ve farklı bağlamlarda nasıl değiştiğini anlar ve açıklar,
VIII-A.10	Diğer kültürlerle yönelik çevresinden ortaya çıkan kalıplaşmış düşünceleri ve önyargıları belirler ve yeniden inceler,
VIII-A.12	Dünyayı sadece kendi kültür açısından değil, aynı zamanda diğer kültürlerin bakış açısından da yorumlar.
<i>Öğrenci anlar ve kabul eder:</i>	
IV-B.1	Dijital okuryazarlık günlük yaşam için gereklidir - öğrenmeyi, yaşamı ve çalışmayı kolaylaştırır, iletişimin, yaratıcılığın ve yeniliğin genişlemesine katkıda bulunur, eğlence için çeşitli fırsatlar sunar
IV-B.2	Bilgi ve iletişim teknolojinin sorumsuz ve uygunsuz kullanımı sınırlamaları olduğunu, birey veya toplum için riskler taşıyabilir,
IV-B.3	BİT'in potansiyelinin arttığını ve izlenmesi ve kullanılması gerektiğini, aynı zamanda dijital cihazlar aracılığıyla elde edilen veri ve bilgilerin güvenilirliği, gizliliği ve etkisine karşı eleştirel bir tutum sergilenmesi gerektiğini,
IV-B.5	dijital ortamda mevcut olan bilgilerin etik kullanılması, tanımlanmış kurallara göre ve insanların iyiliği için kullanılması gerektiğini,
V-B.2	kişinin kendi kimliğini bilmesi, özgüveninin güçlenmesine ve kişiliğin gelişmesine katkıda bulunur,
V-B.3	kendi başarıları ve esenliği büyük ölçüde yaptığı işe ve elde ettiği sonuçlara bağlıdır,
V-B.4	yaptığı her davranışın kendisi ve/veya çevresi için sonuçları vardır,
V-B.7	İnisiyatif, azim ve sorumluluk, görevlerin uygulanması, hedeflere ulaşılması ve günlük durumlarda zorlukların üstesinden gelinmesi için önemlidir,
V-B.8	Başkalarıyla etkileşim iki yönlüdür - tıpkı başkalarının kendi ilgi ve ihtiyaçlarından memnun olmalarını talep etme hakkı olduğu gibi, başkalarına da kendi ilgi ve ihtiyaçlarını tatmin etmeleri için yer verme sorumluluğu vardır.,
V-B.9	Geri bildirim aramak ve yapıcı eleştiriyi kabul etmek, bireysel ve toplumsal düzeyde kişisel ilerlemeye yol açar,
VII-B4	Olumlu bir çalışma ortamı yaratmak ve sürdürmek için iş etiği, kültürel duyarlılık ve başkalarına karşı tutum önemlidir,
VII-B.5	Kaynaklar sınırsız değildir ve sorumlu bir şekilde kullanılması gerekir,

VIII-B.4	Kültürel çeşitlilik, farklı kültür kimlik gelişimini etkiler,
VIII-B.5	Kültürlerarası farklılıklar, öğrenmeyi geliştirmek için bir fırsattır, karşılıklı anlayış ve ilerlemeye potansiyali olarak görülmelidir,
VIII-B.6	diğer kültürlere saygı duymak ve keşvetmek, kişinin kendi kültürüne başkaları tarafından saygı gösterilmesi sağlmasına katkıda bulunur.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu : Toplum ve birey Toplam ders sayısı: 29	
Kazanımlar: Öğrenci şunları yapabilecektir: <ol style="list-style-type: none"> 1. gerçek/samimi dostluk ile faydalı dostluk arasında ayırım yapar, 2. İstenmeyen sonuçlara yol açan grup baskısı ve uygunsuz davranışları tanır, 3. verilen örneklerde (durumlarda), rüşvet ve yolsuzluğu tanır ve bunların önlenmesi için örnekler verir, 4. cinsiyete dayalı davranış normlarına ve cinsiyete dayalı şiddete olumsuz değer verir, Öğrenci aşağıdakiler için beceriler geliştirecektir: <ol style="list-style-type: none"> 5. toplumsal baskılara direnç , 6. stereotip ve önyargılar, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti tanır ve tepki verir. 	
Temalar (ve kavramlar): <ul style="list-style-type: none"> • Etik değerler <ul style="list-style-type: none"> • (dürüstlük, doğruluk, doğruluk, yalan, şantaj, rüşvet, iftira, adaletsizlik) • Sosyalleşme <ul style="list-style-type: none"> • (sosyal normlar, kişilik, sosyalleşme faktörleri) 	Ölçme ve Değerlendirme Standartları: <ul style="list-style-type: none"> • Etik olmayan davranışlara (yalan, şantaj, rüşvet, iftira, adaletsizlik) örnekler verir. • Etik değerlere (dürüstlük, doğruluk, adalet) saygı gösterilmesi gerektiğini açıklar. <ul style="list-style-type: none"> • Yapılan haksızlığı kınayan tartışmalar yapar. • Sosyalleşmeyi, çocukların toplumun bir üyesi olmayı öğrendikleri bir süreç olarak açıklar. • Sosyal normların insan hayatındaki rolünü açıklar. • Ailenin, okulun, akranların/arkadaşların ve medyanın sosyalleşme sürecindeki rolünü açıklayan gerçeklikten örnekler verir. <ul style="list-style-type: none"> • Kişilik oluşumunda sosyalleşmenin rolünü açıklar.

<ul style="list-style-type: none"> • Çocuk hakları (Çocuk Hakları Sözleşmesi, yaşama hakları, gelişme hakları, korunma hakları, katılım hakları, sorumluluk) 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuk hakları grupları arasında ayırım yapar (hayatta kalma, gelişme, koruma ve katılım). • Çocuk haklarının insan hakları açısından neden özel olduğunu açıklar. • Sorumluluklarla hakları ilişkilendirir. • Kendi haklarının ve başkalarının haklarının ihlal edildiği durumları tanır.
<p>Örnek faaliyetler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen yalan söyleme örnekleriyle davranış hikayeleri hazırlar (örneğin: bir çocuk diğerinden bir sandviç için para talep eder ve daha sonra video oyunları oynar), iftira (örneğin: bir çocuk başka bir çocuğa bakkaldan bir şey çaldığını söyler) rüşvet (örneğin: bir çocuk diğerine cam kırıldığını gizlemek için para verir) ve şantaj için (örneğin: bir çocuk diğerinden para talep eder). camı kırıldığını başkalarına söylememek). Gruplara ayrılan öğrencilere, dürüst olmayan davranışları belirlemek ve dürüst olmayan çocukların özelliklerini listelemek için her seferinde bir hikaye verilir. Her grup hikayeyi ve yapılan analizi sunar. Son olarak bu tür davranışların yalan/iftira/rüşvet/şantaj yapan çocuklara, bu davranışın yönlendirildiği çocuklara ve ilişkilerine etkileri tartışılır. Hem çocuklar hem de yetişkinler arasında karşılıklı güven ilişkileri kurmak için etik değerlerin neden önemli olduğu yaygın olarak kabul edilir. • Gruplara ayrılmış öğrenciler, yalan söyleme, şantaj, rüşvet, karalama ve yetişkinleri içeren adaletsizlik gibi etik olmayan uygulamaları gösteren durumları (grupta bir tane) canlandırır (önceki aktiviteden uyarlanmış durumlar kullanılabilir). Her durum için kısa bir video hazırlarlar, sunulan etik olmayan prosedür hakkında yorum yaparlar ve tüm videolardan birlikte okulda diğerlerinin önünde gösterdikleri daha uzun bir video yaparlar veya Facebook / okul / sınıf web sitesinde yayınlarlar. • Gruplara ayrılan öğrenciler, okulda yaşanan adaletsizliğe ilişkin kendi deneyimlerini veya akranlarının deneyimlerini paylaşırlar. Ardından, sınıf topluluğu başkanına, öğrenci topluluğu başkanına, öğrenci ombudsmanına, sınıf öğretmenine, meslek mensubuna hitaben bir protesto mektubu veya şikayet yazmaları gereken sunulan adaletsizlik durumlarından birini seçerler. servise veya müdüre. Mektupta/şikayette haksızlığın durumunu kısaca anlatmalı, haksızlığın nedenini tartışmalı ve önlem alınmasını istemelidir. Her grup mektubu/şikayeti okuduktan sonra adaletsizliğin ne olduğu, bir adaletsizlik olduğunda kime başvurulacağı ve nasıl korunabileceği hakkında bir tartışma yapılır. • Proje çalışması. Bir grup öğrenci, öğretmenin yardımıyla, öğrenciler arasında yalan, şantaj, rüşvet, iftira ve adaletsizlik olup olmadığını öğrenmek için okuldaki öğrencilere anket yapacakları bir anket hazırlar (soru örnekleri: Yalan söylediniz mi? sınıf arkadaşların geçen hafta 10 defadan fazla mı?; Sınıf arkadaşların geçen hafta boyunca sana 10 defadan fazla yalan söyledi mi?; Bu yıl boyunca sınıf arkadaşların tarafından sana şantaj mı yapıldı?). Elde ettikleri sonuçları bir tablo (veya grafik) halinde sunarlar ve okuldaki durumu açıklayan sonuçla birlikte okuldaki ilan tahtasında yayınlarlar. • Öğrenciler "protesto" için hazırlanırlar. Gruplara ayrılarak yalan söyleme, şantaj, rüşvet, karalama ve adaletsizlikle mücadeleye yardımcı olacak kısa sloganlar bulurlar (örneğin: Adil bir oyuncu olun !; Başkalarına saygı gösterin !; Kim yalan söylerse hırsızlık yapar !; Hapisteki şantajcılar! Rüşvet bildir! İftira en büyük düşmandır!). Her şifre ayrı bir kağıda yazılır. Sonra bir protestoyu simüle ederek sınıfta dolaşırlar - sloganları yüksek sesle taşırlar ve yüksek sesle bağırlar. • 1) Öğrenci, 2) Veli, 3) Komşu, 4) Arkadaş, 5) Doktor ve 6) Polis Memuru olmak üzere 6 adet broşür hazırlanır. Öğrenciler altı gruba ayrılır ve her grup, şu soruyu cevaplama görevi olan bir kağıt parçası çizer: ...'den hangi davranış beklenir? Cevaplar, çizilen kağıtta yazılanlara atıfta 	

bulunmalıdır. Gruplar cevaplarını yazar ve herkese sunar. Daha sonra onlara yeni bir görev verilir - grup içindeki öğrenciler, öğrencilerin, ebeveynlerin, komşuların, arkadaşların, doktorların ve polis memurlarının nasıl davranması gerektiğini nasıl bildikleri sorusuna cevap vermelidir. Son olarak, a) beklenen davranışın toplum tarafından belirlenen kurallardan kaynaklandığı, b) bu kurallara sosyal normlar adı verildiği, c) sosyal normların sosyalleşme sırasında öğrenildiği ve d) sosyalleşmenin bir süreç olduğu sonucuna varmak için açık bir tartışma vardır. çocuklar toplumun bir üyesi olmayı öğrenirler.

- Öğrenciler dört gruba ayrılır ve münazaraya hazırlanır. Her grup sosyalleşme faktörlerinden biri üzerinde çalışır: aile, arkadaşlar (akranlar), okul ve medya. Bunu yaparken, mümkün olduğu kadar çok argüman geliştirir, gerçeklikten örneklerle desteklenen, başkalarına “onların” faktörünün, çocukların yapmanın iyi / kötü olduğunu ve nasıl öğrenecekleri konusunda en önemli olduğunu kanıtlaması gerekir. davranacak. Gruplar daha sonra, her seferinde grubun farklı bir üyesi tarafından temsil edilen bir örnekle sırayla bir argüman söylerler. Herkes tartışmasına şu cümleyle başlar: *Aile / okul / arkadaşlar / medya (ait oldukları gruba bağlı olarak) sosyalleşme için en önemlisidir çünkü ... bir argüman ve ardından bir örnek verir. Son olarak, açık bir tartışmada, her bir faktörün önemli olduğu ve farklı çocukluk dönemleri üzerinde farklı etkileri olduğu sonucuna varılır. Sosyalleşme sürecinde çocukların kendi çevrelerinin etkisi altında (sosyalleşme faktörleri) öğrendiklerine bağlı olarak etik değerlere saygı duymayı öğrenebilecekleri, ancak onlara saygı duymamayı da öğrenebilecekleri vurgulanmaktadır.*
- Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, ortasında KİŞİLİK: diğer insanlara ve işe karşı davranış ve bunun etrafına birkaç boş daire çizen bir dairenin çizildiği bir çalışma sayfası alırlar. Grupların görevi, kişinin diğer insanlara ve/veya işe karşı farklı davranış biçimlerinin tezahür ettiği farklı kişilik özelliklerini boş dairelerde listelemektir (örnek: işbirlikçi / işbirlikçi - meslektaşlarıyla işbirliği yapar; yürütme / yürütme - zaman görevleri). Özelliklerin sadece eril cinsiyette değil, dişil cinsiyette de yazılması gerektiği vurgulanmıştır (örnek: işbirlikçi). Yapılan çalışmanın sunumundan sonra, gruplara yeni bir görev verilir - bu sefer bireylerin neden kendi özelliklerinde farklılık gösterdiğini ve başkalarına nasıl davrandıklarını ve çalıştıklarını tartışmak için (örnek: neden bazıları diğerlerinden daha işbirlikçi, diğerlerinden daha çalışkandır) . Son olarak, kişiliğin sosyalleşme sırasında oluştuğu ve başkalarına ve işe yönelik davranışlarda ortaya çıkan kişilik özelliklerinin çoğunun aile, okul, akranlar ve medyanın etkisi altında öğrenildiği sonucuna varmak için açık bir tartışma vardır.
- Öğretmen kendini tanımladığı cümleleri şu unsurları kullanarak tahtaya yazar: 1) cinsiyet, 2) aile bireyleri, 3) meslek, 4) çalıştığı okul, 5) etnik köken ve 6) ulusal / eyalet bağlantısı . Öğrencilere, öğretmenin sunumunu model olarak kullanarak, tamamlamaları gereken bitmemiş cümlelerin olduğu bir çalışma sayfası verilir:
Ben _____. (Belirtir: erkek veya kız.)
Ailem _____ oluşur
_____ sınıf öğrencisiyim. (Sınıfı gösterir.)
İlkokulda okuyorum _____.
Ben _____. (Etnik grubu belirtir.) _____ lıyım. (Ülkenin adını belirtir)
- Görevi tamamladıktan sonra, öğretmen aynı gruba ait olan öğrencileri (tanımdaki öğelerin çoğuna göre) ayağa kalkmaya veya sınıfın farklı yerlerine dağılmaya davet eder. Gruplar: 1) kız ve erkek çocuklar, 2) belirli sınıftaki öğrenciler 3) belirli okuldaki öğrenciler, 4) temsil edilen etnik grupların her birinin ayrı ayrı üyeleri ve 5) Kuzey Makedonya Cumhuriyeti vatandaşları. Daha sonra, gruplara ait olma konusunda insanlar arasında benzerlikler ve farklılıklar olduğu sonucuna varmak için açık bir tartışma yapılır (örnek: belirli bir aileye ait olmak az

sayıda kişi tarafından paylaşılır, belirli bir sınıfa ait olan, belirli bir okula ait olan). Hatta daha fazla, belirli bir mesleğe daha fazla, belirli bir etnik gruba daha fazla, belirli bir ülkeye ve en çok belirli bir cinsiyete/cinsiyete göre) ve grupların aidiyetinin kimliklerini belirlediği (örnek: öğrenci üçüncü veya beşinci sınıfta / ilkokul veya ortaokulda olsun aynı değil sınıf öğretmeni veya polis memuru olarak çalışıp çalışmadığı), farklı gruplara karşı tutumlarının daha da bağlı olduğu - insanlar ait oldukları grupların üyelerine diğerlerinden daha fazla bağlı hissederler (örneğin: ebeveynler çocuklarını korur) Kadınlar, erkeklerden bir şey hakkında saldırgan olduklarında, diğerlerinden daha fazla dayanışma gösterirler).

Gruplara ayrılan öğrencilerden Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde yaşayan çeşitli etnik grupların dili, geleneksel yemekleri/tatlıları, halk müziği ve baskın dini hakkında bildiklerini yazmaları istenir. Bitirdiklerinde ise yazılanları birbirini tamamlayarak herkesin önüne sunuyorlar. Farklı etnik gruplar hakkında bilgi sahibi değilse, öğretmen onları önceden hazırlanmış bir sunumla tanıtır.

Aynı öğrenci gruplarına daha sonra ayrı bir kağıda Kuzey Makedonya Cumhuriyeti bayrağını çizme ve diğer yandan ülkenin vatandaşı olmaktan gurur duydukları şeyleri belirtme görevi verilir (örneğin: çok ırklı karakter, doğal güzellik, vatandaşların bazı ortak özellikleri, örneğin: misafirperverlik, dayanışma ...). Bitirdiklerinde, herkese yazılanları sunarlar, bu nedenle tartışmada, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti vatandaşlarının etnik kökene göre farklılık gösterdiği, ancak aynı devleti, yani ulusal mensubiyeti paylaştığı sonucuna varılır.

- Öğretmen iki büyük kağıt yaprağı hazırlar (belki bir kağıt tahtası tahtasından). Birinin üstünde şöyle yazıyor: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, vatandaşlarına aşağıdakileri sağladığı takdirde saygı duyar: ... ve diğerinde: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti vatandaşları ülkelere şu şekilde saygı duyar: ... Gruplara ayrılan öğrenciler her iki soruya da cevap verirler. Sonra cevaplarını büyük kağıtlara yazarlar, böylece gruplar sırayla her kağıtta bir cevap ve diğer kağıtta bir cevap listeler. Tekrarlayan cevaplar için gruplar özel bir işaret koyarlar (örneğin: yıldız işareti). Son olarak öğretmen sayfalarda yazılanları okur ve devletin vatandaşlarına saygı duyduğunu (örneğin: onlara eğitim, tedavi, anadillerini konuşma, iş olanakları, elektrik ve su sağlığı) ve devlete saygı duyduğunu birlikte özetler. (örneğin): Devletin simgelerine, yasalara saygı gösterin, yurttaşlarına yardım edin).
- Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba yirmi yazılı (ve tercihen resimli) kart seti ve birkaç boş kart verilir - yazılı kartların her biri bir ihtiyacı temsil eder (örnek: temiz hava, eğitim, sağlıklı gıda, sağlık hizmeti) veya bir dilek (örnek: kendi odası, bilgisayar, bisiklet, harçlık). İlk görevleri kartlara bakmak ve eğer onlar için çok önemli olan bir şeyin eksik olduğunu düşünürlerse boş kartlara yazmak (ve çizmek) olur. Kartları tamamladıktan sonra, gerekirse vazgeçebilecekleri sekiz kart ayırmaları istenir. Öğretmen vazgeçtikleri kartları topladıktan sonra gruplardan sekiz tane daha vermelerini isterler. Her grup kalan kartları bir kağıda yapıştırır ve diğerlerine sunar. Öğretmen öğrencilerle birlikte tüm gruplarda hangi şeylerin tekrar edildiğini not eder ve daha sonra hangi şeylerden vazgeçmenin daha kolay, hangilerinin daha zor olduğunu ve nedenlerini tartışır. Öğretmen kartlarda dilek ve ihtiyaçların gösterilip gösterilmediğini belirtir ve tutulanların ihtiyaç mı yoksa dilek mi olduğu ortaklaşa kararlaştırılır. Öğretmen daha sonra ihtiyaçların genellikle onsuz hayatta kalma, gelişme ve toplumda ilerlemenin imkansız olduğu şeyler olduğuna ve insan haklarının bunlardan kaynaklandığına işaret eder.
- Öğretmen, insan haklarını uluslararası düzeyde insanlar tarafından üzerinde anlaşmaya varılan bir kurallar sistemi olarak açıklar ve İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin ne olduğunu, ne zaman ve nerede kabul edildiğini ve kabul edilme gerekçesinin ne olduğunu sunar. Çiftlere ayrılan öğrenciler, bir düzine ifadeyle bir testi yanıtlar - verilen ifadenin doğru (D) veya yanlış (Y) olup olmadığını belirleyin. İddialar, insan haklarının temel ilkeleriyle ilgilidir: evrensellik ve devredilemezlik (örneğin: İnsan hakları yalnızca zengin ülkelerin vatandaşları için geçerlidir).. – D; Mülteciler diğer vatandaşlarla aynı insan haklarına sahiptir. Y; İnsan hakları doğuştan itibaren her insana aittir. T; İnsan

hakları, onları hak etmeyen insanlardan alınabilir.– D), eşitlik ve ayrımcılık yapma (Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar(D). Erkekler kadınlardan daha fazla kazanmakta haklıdır. (Y)

Tartışmada öğrencilerin cevapları, yukarıdaki ilkelerin her birini açıklamak ve açıklamayı günlük yaşamdan örneklerle desteklemek için kullanılır (örneğin: Kızların futbol oynaması, kız oldukları için yasaklanmamalıdır). Öğretmen, sınıftaki tüm kızların ilginç bir oyun oynayacağını ve tüm erkeklerin sandalyelere oturmak zorunda kalacağını, oyun sırasında sessiz kalacaklarını ve hiçbir şey yapmayacaklarını duyurur. Kızlar 5 ila 6 katılımcıdan oluşan gruplara ayrılır ve "tırtıllar" oluşturur: omuzları arkadan tutarak sütunlar halinde sıralanırlar. Sütundaki ilk ("tırtıl başı") "kuyruğu" avlamalı, "tırtıl gövdesi" ise bunu önlemek için sola ve sağa hareket etmelidir. "Kafa" "kuyruğu" yakaladığında yerine gider ("kuyruk" olur) ve arkasındaki öğrenci "kafa" olur. Etkinlik yaklaşık 5 dakika sürer ve erkekler hiçbir şekilde katılmamaya özen gösterirler.

- Oyundan sonra, oynayanlar için nasıldı, katılmayanlar için nasıldı ve bazı öğrencilerin kız oldukları için katılmayı seçmelerinin ne kadar adil olduğu tartışılır. Genel olarak, seçildikleri etkinlikle hiçbir ilgisi olmayan özellikler nedeniyle insanlara farklı davranmanın hiç de adil olmadığı sonucuna varılır. Öğretmen bu tür davranışlara ayrımcılık dendiğini belirtir - bazılarını izin verildiğinde bazılarını yasak olan bir şey, gerçek bir sebep olmaksızın eşitlik ilkesi ihlal edilmekte ve ayrımcılık yapılmaktadır. Sonunda, öğrencilerden, gerçek bir sebep olmamasına rağmen, farklı grupların üyelerinin farklı muamele gördüğü günlük yaşamdaki diğer durumları listelemeleri istenir.
- Öğrenciler gruplara ayrılır. Grupların yarısı, Rosa Luxemburg'un kadın hakları mücadelesine katkısını, diğer yarısı ise Martin Luther King Jr.'ın eşitlik ve ayrımcılık yaşağı mücadelesine katkısını sunmakla görevlendirildi. İnternette araştırma yaptıktan sonra (olası web siteleri: <https://okno.mk/node/25122>; <https://akademik.mk/megjunaroden-den-na-zhenata-pravata-na-zhenite-se-nerazdeliv-del-od-univerzalnite-chovekovi-prava/>; <https://mk.voanews.com/a/who-was-martin-luther-king/4752610.html>)
  - Her grup, temel biyografik verilere ek olarak çabalarını, yani katkılarını listelediği birkaç fotoğraf ve 5 cümle ile "kendini" insan hakları aktivisti hakkında kısa bir multimedya sunumu hazırlar. Rosa Luxemburg'un katkısı üzerine çalışan grupların her biri, kadına yönelik ayrımcılığı protesto etmek için 5 slogan hazırlıyor, ardından sınıfta bir protestoyu simüle ediyor ve Martin Luther King'in katkısı üzerine çalışan grupların her biri 5'erli birer konuşma hazırlıyor. eşitsizliğe ve ayrımcılığa karşı daha uzun cümleler, daha sonra uygun diksiyona önem vermeden öğrenciler tarafından okunur. Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup dört ayrı gruba ayrılacak bir dizi çocuk hakları kartı alır: hayatta kalma (örnek: yaşama hakkı, özgürlük ve güvenlik, aile hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sağlık ve tıbbi bakım hakkı), geliştirme (örnek: eğitim hakkı, kaliteli eğitim hakkı, dinlenme ve boş zaman hakkı, kendi kimliğine sahip olma hakkı, kendi dilini kullanma hakkı), koruma (örnek: mahremiyet hakkı, masumiyet karinesi, kanıtlanana kadar her şey aksi halde istismara karşı koruma, uyuşturucu kullanımına karşı koruma, cinsel sömürü ve cinsel istismara karşı koruma, taciz ve ihmale karşı koruma, köleliğin yasaklanması) ve katılım (örnek: kendi fikrine sahip olma hakkı, ifade ve bilgiye erişim özgürlüğü, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü, inanç ve din özgürlüğü). Öğretmen hangi hakların hangi gruba ait olduğunu gösterir ve öğrenciler kartları doğru düzenleyip düzenlemediklerini karşılaştırır. Her bir hakkın neden adı geçen gruba ait olduğu ortaklaşa belirtilir. Daha sonra (açıklamalı) sorular üzerine bir tartışma yapılır: Bu haklar yetişkinlerde mi var yoksa sadece çocuklar için mi geçerli?; Çocukların yetişkinlerden daha mı az hakkı var?; Çocukların kendileri haklarına saygı gösterilmesi için savaşılabılır mi? Çocukların yetişkinlerle aynı haklara sahip olduğu (İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin evrensellik ilkesine göre), ancak haklarını kullanma biçimlerinin

farklı olması nedeniyle yetişkinlerden daha savunmasız (daha fazla risk altında) oldukları sonucuna varılmıştır. Son olarak öğretmen, çocuk haklarının özelliklerini düzenlemek için kabul edilen 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesini işaret eder.

Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup, üç hakkın (özel yaşam hakkı, dinlenme ve boş zaman hakkı, sağlık hizmeti hakkı, şiddetten korunma hakkı, eğitim hakkı, kaliteli eğitim hakkı, düşünce hakkı, ifade özgürlüğü, bilgiye erişim hakkı, cinsel sömürü ve istismara karşı korunma hakkı). Oy pusulası haklarının her biri için, grup çocukların bu hakkı ev ve okul bağlamında nasıl kullanmaları gerektiğini yazar (ev bağlamında mahremiyet hakkı örneği:–Çocuk odasına kapıyı çalmadan girmeyin–Cep telefonlarından gelen mesajları okumayın . ; okul bağlamında:–Birinin sırt çantasını izinsiz karıştırmayın.–Sınıfa devamsızlık hakkında herkesin önünde açıklama istemeyin.). Böylece öğretmen izlenecek modeli tahtaya yazar:

Çünkü ... / ... özgürlüğüne hakkım var, evde hiç kimseye izin verilmiyor ...

Çünkü ... hakkım / özgürlüğüm var, okulda hiç kimseye izin verilmiyor ...

Yapılan çalışmalar (birbiri ardına) sunulduktan sonra, ortaklaşa, günlük hayatta her hakkın farklı şekillerde uygulandığı sonucuna varılır.

Çiftlere ayrılan öğrenciler, üzerinde en az 5 çocuk hakkının yazılı olduğu bir çalışma yaprağı alırlar. Görevleri, hakkım var ... veya özgürlüğüm var ... ifadesinden başlayarak, bu hakkı kendileri tarafından kullanmanın bir yolunu yazarak belirtilen hakkı yeniden formüle etmektir ve bunun altında bununla ilgili sorumluluğu formüle edip yazacaklar. hakkı, bu hakkın kullanılmasını engellememe ihtiyacından doğar. Bunu yaparken de öğretmenin tahtaya yazdığı örneği uygulamalıdır:

Kaliteli eğitim hakkı.

Öğrenebilmem için bana açıklayacak öğretmenler istemeye hakkım var.

Öğretirken öğretmenleri, öğrenmede diğer öğrencileri rahatsız etmeme sorumluluğum vardır.

Grupların çalışmalarının sunumundan sonra, haklarla ilgili sorumlulukların ne anlama geldiği tartışılmış ve her bir hakkı uygularken kişinin kendi davranışında bu hakkı kendi uygulamasını engelleyen sınırlamaları dikkate alması gerektiği sonucuna varılmıştır. , aynı zamanda bu hakkın başkaları tarafından uygulanması.

- Gruplara ayrılan öğrenciler, bir veya daha fazla çocuk hakkının ihlalinin tanımlandığı bir durumdan yararlanır (örneğin: yazılı bir öğrencinin hak ettiğini düşündüğünden daha düşük bir not aldığı ve okuldan geri bildirim istediği bir durum). öğretmen, nerede yanlış yaptığını ve nasıl geliştireceğini açıklamak yerine, yalnızca notun kaçırılan bir konunun sonucu olduğunu ve nota itiraz etme hakkının olmadığını söyler). Grupların görevi, çocuk haklarının ihlal edildiğini gösteren durumlardaki açıklamaların altını çizmek ve ihlal edilen hakları belirlemektir (örneğin: kaliteli eğitim hakkı, kendi fikrine sahip olma hakkı, hak ve özgürlük). bilgilere ulaşmak için). Her grup "kendi" durumunu sunacak ve ihlal edilen hakları, bunun nerede görülebileceğine dair bir açıklama ile listeleyecektir. Öğretmen daha sonra aşağıdaki sorular/talepler tarafından yönlendirilen bir tartışma başlatır: Kendi haklarınızın veya başka bir çocuğun (arkadaşınız ve/veya sınıf arkadaşınızın) haklarının ihlal edildiği durumları deneyiminizden yola çıkarak listeleyin!; Hangi haklar ihlal edildi?; Nasıl?

Konu: NÜFUS VE KITALAR

Toplam ders sayısı: 18

1. Büyük coğrafi keşiflerin, nüfusun bir kıtadan diğerine yayılmasına nasıl katkıda bulunduğunu açıklar;
2. kıtaları büyüklük, nüfus ve nüfus yoğunluğuna göre sıralayın ve en yoğun nüfuslu kıta ile en büyük nüfusa sahip kıta arasında ayırım yapar;
3. Doğum oranı, ölüm oranı ve doğal nüfus artışı arasında ayırım yapar;
4. Dünya nüfusunun yapısını ve hareketini açıklar;
5. Her kıtadaki en büyük ülkeleri (bölge ve nüfusa göre) ve başkentlerini listeler ve bir harita üzerinde gösterir;
6. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ni konumuna (Avrupa ve Balkan Yarımadası), yüzölçümü, nüfus ve nüfus yoğunluğuna göre tanımlar.

Temalar (ve kavramlar):	Ölçme ve Değerlendirme Standartları:
<ul style="list-style-type: none"> • Dünya nüfusunun genişlemesi Harika coğrafi keşifler (Christopher Columbus, Vasco da Gama, Fernando Magellan, James Cook) 	<ul style="list-style-type: none"> • İlk insanların nerede ve ne zaman ortaya çıktığını gösterir. • Dünya nüfusunun nasıl geliştiğini ve genişlediğini açıklar. • Dünya'nın kalıcı olarak yerleşim yeri, geçici olarak yerleşim yeri ve genel olarak yerleşim yeri olmayan alanları arasındaki farkı açıklar. • Kıtaların keşiflerini (ne zaman ve nasıl keşfedildiklerini) listeler. • Kıtaların keşfini Dünya nüfusunun genişlemesiyle birleştirir.
<ul style="list-style-type: none"> • Dünya nüfusu (alan, nüfus, nüfus yoğunluğu, doğum oranı, ölüm oranı, doğal artış, göç, ten rengi, din) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kıtaları nüfusa göre karşılaştırır ve nüfusa göre büyükten küçüğe sıralar. • Kıtaları bölgelere göre karşılaştırır ve bölgelere göre büyükten küçüğe listeler. • Kıtaları nüfus yoğunluğuna göre karşılaştırır ve en yoğun nüfuslu kıtadan en az nüfuslu kıtaya (yani ıssız kıta) kadar listeler. • En yoğun nüfuslu kıta ile en büyük nüfusa sahip kıta arasında ayırım yapar. • Nüfus yoğunluğunu, nüfusun doğal artışı (doğum oranı ve ölüm oranı) ve göç hareketleri (göç ve göç) ile ilişkilendirir. • Farklı ten rengi ve dinden insanların göç hareketlerinden etkilenen kıtaların nüfus yapısındaki değişiklikleri açıklar. • Göç hareketlerinin olumlu etkilerini sıralar (insanlar arasında ırk, din ve dil farklılıklarının kabulüne katkıda bulunur).
<ul style="list-style-type: none"> • Dünyanın en büyük ülkeleri (ülke, sermaye) 	<ul style="list-style-type: none"> • • Bir ülkenin büyüklüğünü alana göre ve bir ülkenin büyüklüğünü nüfusa göre ayırt eder. • • Her kıtadaki en büyük ülkeleri (bölgeye ve nüfusa göre) listeler ve siyasi bir harita üzerinde konumlandırır. • • Her kıtadaki en büyük ülkelerin başkentlerini ve en büyük şehirlerini listeler ve siyasi bir harita üzerinde konumlandırır.
<ul style="list-style-type: none"> • • Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin nüfusu, alanı ve konumu (Balkan Yarımadası, komşu ülkeler) 	<ul style="list-style-type: none"> • Balkan Yarımadası'nda bir ülke olarak Kuzey Makedonya'yı Avrupa haritasında bulur. • Bölge ve nüfusa göre Kuzey Makedonya'yı tanımlar. • Kuzey Makedonya'nın komşu ülkeleri ve başkentlerini listeler ve bir harita üzerinde bulur.

- Kuzey Makedonya'nın boyutunu komşu ülkelerin boyutuyla (bölge ve nüfusa göre) karşılaştırır ve hepsini boyuta göre listeler.

Önerilen faaliyet

- Küçük gruplara / çiftlere ayrılan öğrenciler, büyük coğrafi keşifler (Christopher Columbus, Vasco da Gama, Fernando Magellan, James Cook, vb.) hakkında bilgi almak için İnternet'te arama yapar ve birlikte tartışır.
- Küçük gruplara/çiftlere ayrılan öğrenciler, internette hiç nüfus bulunmayan yerler hakkında bilgi arar ve ardından bunun nedenlerini tartışır.
- Küçük gruplara/çiftlere ayrılan öğrenciler internette bilgi ararlar ve dünya nüfusunun özelliklerini (nüfus hareketi, doğum oranı, ölüm oranı, doğal artış, nüfus yoğunluğu, göç) tanırlar ve tartışırlar.
- Küçük gruplara/çiftlere ayrılan öğrenciler, İnternet'te ten rengi, farklı dini geçmişler ve dünya dili kullanımı hakkında bilgi arar ve benzerlikleri ve farklılıkları tartışır.
- Öğrenciler küçük gruplara/çiftlere bölünerek kıtaların dış hatlarını çizer, keser ve en büyükten başlayarak işgal ettikleri alana göre düzenlerler. Kıtaların nüfus ve nüfus yoğunluğu hakkında çeşitli kaynaklardan bilgi bulurlar ve bunları kıtaların dış hatlarına kaydederler ve elde edilen verileri tartışırlar.
- Küçük gruplara / çiftlere ayrılan öğrenciler, bölgeleri, nüfusları ve başkentleri hakkında verilerle her kıtadaki en büyük ülkelerin bir elektronik tablosunu oluşturur.
- Her öğrenci dünyanın siyasi haritasını okur ve en büyük ülkeleri ve başkentlerini bulur.
- Öğrenciler Antarktika hakkında bir rapor izler ve ardından konumunu ve nüfusunu tartışır.
- Öğrenciler iki gruba ayrılır. Bir grup bir "seyahat acentesi", diğeri ise bir "turist" grubudur. Turistler, bir kıtadaki belirli bir yere gezi düzenlemek için seyahat acentesine başvururlar (dönen gruplarda kıtalar ve yerler değişir). Seyahat acentesi seyahatlerini planlar, başlıca ülkeleri ve şehirleri, nüfus sayılarını belirtir ve neden bu ülke ve şehirleri ziyaret etmeleri gerektiğini açıklar. Her iki grup da, gidilecek yerleri belirlemek ve hangi ülke ve şehirleri ziyaret edeceklerini belirlemek için siyasi bir dünya haritası kullanıyor.

Konu: **TARİH ÖNCESİ VE TARİH**

Toplam ders sayısı: 25

Beklenen sonuçlar

Öğrenci şunları yapabilecek:

1. İnsanlığın geçmişinin iki büyük zaman dilimine nasıl ayrıldığını ayırt edin–tarihöncesi ve tarih ve tarihöncesi ve tarih içindeki temel dönemleri ayırt edin;
2. Geçmişte zamanın nasıl değerlendirildiğini ve günümüzde nasıl değerlendirildiğini açıklar;

<p>3. Temel tarihi kaynak türlerini ayırt eder ve her biri için örnekler verir;</p> <p>4. Dünyada ve ülkemizdeki ünlü örenyerlerinden örnekler vererek zamansal ve mekansal olarak konumlarını verir.</p> <p>Öğrenci şunu fark eder:</p> <p>5. Arkeolojik alanlar dünya tarihini anlamak için önemlidir.</p>	
Temalar (ve kavramlar):	Ölçme ve Değerlendirme Standartları:
<ul style="list-style-type: none"> Tarihsel dönemler (zaman dilimleri: yıl, onyıl, yüzyıl, binyıl, çağ; tarihi çağlar, tarih öncesi: Taş Devri, Metal Devri; tarih: antik / antik tarih, Orta Çağ / Orta Çağ, yeni yüzyıl / modern tarih ve modern zamanlar / modern tarih) 	<ul style="list-style-type: none"> Temel zaman periyotlarının süresini belirler: yıl, on yıl, yüzyıl, binyıl. Tarihöncesi ve tarih arasında ayırım yapın. Taş ve metal çağının özelliklerini ve oluşum sırasını gösterir. Tarih öncesi dönemdeki önemli keşifleri listeler ve bunların insanların yaşam tarzı üzerindeki etkilerini tanımlar (konuşmanın kullanımı, ateşin görünümü, metallerin görünümü, tekerleğin keşfi).Ja објаснува улогата на создавањето на писмото за историјата. Keşfedilen ilk bilinen harfleri listeler (Mısır'daki hiyeroglif yazısı ve Mezopotamya'daki çivi yazısı yazısı). Çağımızdan önceki dönem ile çağımızın döneminin bir zaman çizelgesine bölünmesini temsil eder. Temel tarihsel dönemleri (antik / antik tarih, ortaçağ / ortaçağ, yeni yüzyıl / modern tarih ve modern / modern tarih) listeler ve bir zaman çizelgesine yerleştirir.
<ul style="list-style-type: none"> Tarih boyunca zamanı sayma (Mısır takvimi, Asur takvimi, İslam takvimi, Yahudi takvimi, Jülyen takvimi, Gregoryen takvimi) 	<ul style="list-style-type: none"> Tarih boyunca zamanı saymanın temel özelliklerini açıklar ve geçmişte zamanı saymanın farklı yollarına örnekler verir. Geçmişte dünyanın farklı yerlerinde kullanılan farklı takvimlere göre zamanın nasıl hesaplanacağını anlatır. Miladi takvime göre zamanın hesaplanmasını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Tarihsel kaynaklar (maddi kaynaklar, yazılı kaynaklar; arkeolojik alanlar, arşivler, müzeler) 	<ul style="list-style-type: none"> Tarihi kaynakların türlerini (materyal ve yazılı) adlandırır ve özelliklerine göre açıklar. Her tür tarihsel kaynak için örnekler sağlar. Farklı türdeki tarihi kaynakları tutuldukları kurumlarla (arşiv, müze, kütüphane) ilişkilendirir.
<ul style="list-style-type: none"> Dünyadaki ünlü arkeolojik alanlar (Stonehenge, Çin Seddi, Giza Piramitleri, Machu Picchu, Chichen Itza, Akropolis, Roma Kolezyumu) 	<ul style="list-style-type: none"> Dünyadaki ünlü arkeolojik alanları listeler ve tanımlar. Dünyadaki ünlü arkeolojik alanları zamansal ve mekansal olarak konumlandırır (coğrafi harita ve zaman çizelgesi üzerinde). Ülkemiz topraklarındaki ünlü arkeolojik alanları listeler ve tanımlar. Ülkemiz topraklarındaki ünlü arkeolojik alanları (coğrafi harita ve zaman çizelgesi üzerinde) zamansal ve mekansal olarak konumlandırır. Yaşadığı yerin yakınında yakın ve uzak geçmişin kalıntılarını bulur.

Örnek faaliyetler

- Öğrenciler gruplara ayrılarak her biri 1'er metrelik (bir bin yılı temsil eden) 10 şerit yapar ve bunları kendi aralarında oluştururlar, yani 1'er metrelik 1 şerit. 100 santimetre (bir yüzyılı temsil eder), 10 santimetrelik 1 şerit (on yılı temsil eder) ve 1 santimetrelik bir şerit (bir yılı temsil eder). Şeritleri, görüntüledikleri zaman periyotlarının görsel olarak karşılaştırılmasına izin verecek şekilde düzenleyin. En uzundan en kısa zamana doğru sıralayın. Alternatif olarak şeritler okul bahçesinde de çizilebilir. Sonra on yıl (on yıl), yüz yıl (yüzyıl), bin yıl (binyıl) zamanının ne olduğunu tartışırlar.
- Öğretmen tarihöncesini insanın ortaya çıkışıyla başlayan bir dönem olarak açıklar ve tarihöncesinin temel özelliklerini açıklar. Öğrenciler daha sonra gruplar halinde şu sorulara cevap bulmak için internette arama yaparlar: İnsanlar tarihöncesinde nasıl yaşadılar?; Neden tarihöncesinin belirli bir dönemine taş, belirli bir döneme metal zamanı deniyor?; Onları bu şekilde adlandıran nedir?; Hangi icatlar o zaman insanların yaşam biçimini etkiledi? Bilgileri başkalarına sunarlar ve açık bir tartışma yoluyla sonuçlar çıkarırlar. Öğrenciler "Geçmişin Çantası" etkinliğini gerçekleştirir. Kapalı bir çantadan, ana keşiflerin gösterildiği ve işaretli taş ve metal zaman ile önceden yapılmış bir zaman çubuğuna yerleştirildiği tarih öncesi nesnelere ve tarih öncesi yaşamdan sahneler çizerler.
- Öğretmen, ilk yazılı eserlerin nasıl görüldüğünü ve hangi boşlukta bulunduğunu görsel bir sunumla gösterir. Öğrenciler (gruplara ayrılmış) eski harflerden birinden anlamlarıyla birlikte işaretler içeren bir çalışma sayfası alırlar. Görevleri, bazılarını büyük bir kağıda kopyalamak ve mümkünse bir "cümle" içinde gruplandırmaktır. Her grup yazılı "cümleleri" sunar ve anlamlarını yorumlar. Öğrencilerin mektubun anlamını ve yazılacakların diğer nesillere aktarılma olasılığını algıladıkları bir tartışma yapılır. Sonuç olarak, insanlığın gelişiminden mektubun ortaya çıkışına (yazılı belgelerin bulunmadığı bir dönem) kadar olan döneme tarihöncesi, mektubun ortaya çıkışından günümüze kadar olan döneme ise tarih denildiği sonucuna varılmıştır.
- Öğretmen tahtaya tarihin dönemlerini (eski, orta ve yeni yüzyıl) gösteren, çağımızdan önceki dönem ile çağımızın dönemi arasındaki sınırı da içeren bir zaman çizelgesi çizer. Gruplara ayrılan öğrenciler, daha önce yerleştirildikleri "Geçmişin çantası" etkinliğini gerçekleştirirler: 1) Farklı tarihsel dönemlerden ünlülerin isimleri ve yaşadıkları yıllara ait fotoğrafları (örneğin: Kleopatra, Büyük İskender, Aristo, Nicolaus Copernicus, Marco Polo, Skanderbeg, Büyük Catherine, Kraliçe Victoria, Goce Delchev), 2) İsimleri ve gerçekleştiği yıllar ile tarihin farklı dönemlerinden bilinen olayların çizimleri (örnek: Via Egnatia'nın inşası, Pompeii'nin yıkımı, Slavların göçü, Samuel krallığı, Haçlı Seferleri, Avrupa'daki Büyük Veba, Birinci Sanayi Devrimi, Amerika'nın Keşfi) ve 3) eski uygarlıkları, krallıkları veya şehir devletlerini isimleri ve varlık yıllarıyla tasvir eden haritalar veya semboller (örnek: Mezopotamya, Kartaca, Roma İmparatorluğu, Bizans, Venedik). Başlık ve yıl/lar hariç her illüstrasyonu kısa bir metin (1 ila 2 cümle) takip eder. Her grup dönüşümlü olarak çantadan resimlerden birini çeker ve zaman çizelgesine yerleştirir. Sonunda, üç dönemin her birinde neyin bulunduğu ortaklaşa belirtilir.
- Öğrenciler bir kavram haritası üzerinde tarihöncesi ve tarihin dönemlerini bulurlar.
- Öğretmen, içinde bulunulan yılın hangi takvimde gösterildiğini görsel bir sunumla açıklar. Öğrenciler, takvimin geçerli olduğu yıl içinde günlerin, haftaların ve ayların nasıl düzenlendiğini belirlemek için yazılı bir takvim alır veya elektronik bir cihazda bir takvim kullanır. Öğrenciler, takvimin farklı amaçlar için zamanı gösteren bir sistem olduğu sonucuna varmak için takvimin günlük hayatta ne için

kullanıldığını tartışır. (hangi günlerin çalışıldığını, hangilerinin hafta sonları ve tatil olduğunu belirlemek, iş planlamak, boş zaman vb. için). Öğretmen daha sonra, zamanın hesaplanma ve gösterilme biçiminin geçmişte olduğundan farklı olduğuna işaret ederek, zamanı hesaplanmanın bir aracı olarak bir takvim kavramını tanıtır.

- Öğrencilere gruplara ayrılan zamanın Mısır, Asur, İslam dinine göre nasıl sayıldığını (yılın ne zaman başladığı, kaç ayı, kaç hafta ve gün, ne zaman başladığı vb.) araştırma görevi verilir. , Yahudi ve Jülyen takvimleri (her grup için bir tane). Her grup, araştırdıkları takvimin ne zaman oluşturulduğunu ve kullanıldığını göstermenin yanı sıra, bugün kullanılan resmi takvimle karşılaştırdığı bir multimedya sunumu hazırlar. (örneğin: yılın belirlenme şekline göre, yılın ne kadar sürdüğü, onu belirleyen zaman dilimleri vb.). Tüm grupların sunumlarından sonra, tartışma yoluyla, eski takvimler arasındaki fark algılanır ve geçmişteki zamanın (Güneşin, Ayın, yıldızların / gezegenlerin hareketi) neye göre hesaplandığı sonucuna varılır.
- Öğretmen, bugün tüm dünyada resmi saat göstergesi olarak kullanılan miladi takvimin ne zaman ve neden kullanıldığını görsel bir sunumla açıklar. Tartışma, eski takvimler ile Gregoryen takvimi arasındaki farkları özetlemektedir. Daha sonra gruplara ayrılan öğrenciler Jülyen, İslam ve Yahudi takvimlerinin ülkemizde halen hangi amaçlarla kullanıldığını keşfederler. Sunumlarının ardından eski takvimlerin dini bayramların belirlenmesindeki rolü ortaklaşa sonuçlandırıldı.
- Öğretmen, tarihin geçmişten gelen, maddi ve yazılı olabilecek çeşitli kaynaklardan alınan verilerle öğrenildiğini açıklar. Öğrenciler bir mentometre kullanarak soruları cevaplamak için cep telefonlarını kullanırlar - öğretmen tarafından kendilerine gösterilen her bir resim için (örneğin: tarihi bir harita; geçmişten bir kişinin veya olayın fotoğrafı; madeni para veya başka bir nesne gibi bir arkeolojik kazı ; geçmişten gelen bir mektup veya başka bir belge; geçmişten bir olayı veya ünlü bir kişinin hayatını anlatan bir günlük), her öğrenci ayrı ayrı (veya gruplara ayrılmışsa her grup ayrı ayrı), verilen illüstrasyonun bir materyal mi yoksa yazılı bir kaynak mı gösterip göstermediğini belirler. Her çizimden sonra doğru cevap açıklanır ve öğrencilerin cevaplarının sunulduğu grafikler yorumlanır. Sonunda öğrenciler özetler - verilen örnekleri iki tür kaynaktan gruplandırır ve her tür için başka örnekler verir.
- Öğretmen görsel bir sunumla öğrencileri tarihi kaynakların muhafaza edildiği kurumlarla tanıştırır: Arkeoloji Müzesi (https://mdz.matterport.com/shonj/?m=1zAEcDjfadcdj&utm_source=4; <http://tours.rcku.org.mk/eu/Muzej-Kumanovo/>; <https://www.google.co.uk/maps/|51.5192048,-0.1274951,2a,75y,172.87h,89.26t/data=!3m6!1e1!3m4!1sFyBuFtvu6FeVvVvc5-uw!2e0!7i13312!8i6656?hl=tr>), arşiv (<https://arhiv.mk/>; <https://njinj.nationalarchives.gov.uk/museum/>) ve kitaplık (<http://.edu.mk/>; .....). Sunumları izlerken öğrenciler, sunulan kurumların her birinde ne tür kaynaklar belirlediklerini önlerindeki bir kağıda yazarlar. Son olarak, farklı türdeki tarihi kaynakları, tutuldukları kurumlarla ortaklaşa bağlarlar.
- Öğretmen aşağıdaki arkeolojik alanların görsel sunumlarını kullanır: Stonehenge (<https://www.english-heritage.org.uk/visit/places/stonehenge/history-and-stories/stonehenge360/>), Çin Seddi (<https://www.youtube.com/watch?v=WXIfF7TN1QQ>), Giza Piramitleri (<https://www.mentalfloss.com/article/645564/take-virtual-tour-pyramids-giza>), Machu Picchu (<https://www.youvisit.com/tour/machupicchu>), Chichen Itza (<https://www.airpano.com/360photo/chichen-itza-mexico/>), Akropolis (<https://www.acropolisvirtualtour.gr/>) ve Roma Kolezyumu (<https://historyview.org/library/roman-colosseum/>). Öğrenciler önce sanal bir tur aracılığıyla her bir konumu tek tek görürler. Daha sonra gruplar halinde gördüklerini anlatırlar ve bunu herkesle paylaşırlar ve öğretmen sitenin kendisinin önemine işaret eder. Daha sonra aynı gruptaki öğrenciler binanın kim tarafından yapıldığını, nerede

olduğunu ve nereden geldiğini kendileri araştırır ve bulgularını herkese sunar. Aynı işlem her site için ayrı ayrı tekrarlanır. Sonunda, her site bir haritada ve bir zaman çizelgesinde bulunur.

- Öğretmen ülkemizdeki aşağıdaki arkeolojik alanlar için görsel sunumlar kullanır: Kokino (<http://tours.rcku.org.mk/eu/Kokino/>), Stobi (<https://macedoniafromabove.mk/stobi/>), Heraclea (<https://bitola.info/heraclea-lyncestis-bitola/>), Samilova Kalesi (<http://macedoniafromabove.mk/ohrid/index.htm>). Öğrenciler önce sanal bir tur aracılığıyla her bir konumu tek tek görürler. Daha sonra gruplar halinde gördüklerini anlatırlar ve bunu herkesle paylaşırlar ve öğretmen sitenin kendisinin önemine işaret eder. Daha sonra aynı gruplardaki öğrenciler nerede olduklarını ve nereden geldiklerini araştırır ve bulguları herkese sunar. Aynı işlem her site için ayrı ayrı tekrarlanır. Sonunda, her site bir haritada ve bir zaman çizelgesinde bulunur.
- Gruplara ayrılan öğrenciler, yaşadıkları yerin yakınında yakın ve uzak geçmişten görsel tarihsel kaynakların multimedya sunumlarını hazırlar. Sözlü kaynaklar da sunuma dahil edilebilir - yakın geçmişten gelen görsel kaynakları desteklemek için yaşlıların anıları. Her grup diğerinin önünde hazırladıklarını sunar.

KAPSAYICILIK, CİNSİYET EŞİTLİĞİ / DUYARLILIK, KÜLTÜRLER ARASI VE AKIMLAR ARASI ENTEGRASYON

Öğretmen, ders boyunca tüm etkinliklere tüm öğrencileri dahil ederek kapsayıcılığı sağlar. Uygun metodolojik yaklaşımların (bireysel, farklılaşma, takım çalışması, sınıf desteği) kullanılması yoluyla her çocuğun bilişsel ve duygusal olarak meşgul olmasını sağlar. Özel gereksinimli öğrencilerle çalışırken, bireysel bir eğitim planı uygulayın (özel öğrenme kazanımları ve değerlendirme standartları ile) ve mümkün olduğunda başkalarından ek destek kullanır (kişisel ve eğitim asistanları, eğitim araçları, gönüllü öğretmenler ve kaynak merkezi okul profesyonelleri). Öğrenme zorluklarını zamanında tespit edebilmek, öğrenme kazanımları elde etmede onları teşvik etmek ve desteklemek için tüm öğrencileri, özellikle hassas gruplardan gelenleri düzenli olarak izler..

Etkinliklerin gerçekleştirilmesinde öğretmen kız ve erkek çocuklara eşit davranır, onlara cinsiyetçi kalıplaşmış roller vermemeye özen gösterir. Çalışma grupları oluştururken cinsiyet dengesini sağlamaya çalışır. Öğretimde ek materyalleri seçerken cinsiyete ve etnik/kültürel açıdan duyarlı ve cinsiyet eşitliğini teşvik eden, yani kültürlerarasılığı teşvik eden illüstrasyonlar ve örnekler kullanın.

Mümkün olduğunda öğretmen, öğretimin planlanması ve uygulanmasında konuların/içeriklerin/kavramların entegrasyonunu kullanır. Entegrasyon, öğrencilerin diğer konuların bakış açılarını bu konuda çalıştıkları konuya dahil etmelerine ve farklı alanlardan gelen bilgileri tek bir bütün halinde birleştirmelerine olanak tanır.

ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINI ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmasını sağlamak için öğretmen, öğretme ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin gelişimi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılım için öğrencilere etkinliğin/görevin gerçekleştirilmesindeki başarı düzeyini gösteren geribildirimler alınır ve gelişme yönergeleri verilir (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara sözlü cevaplar
- sonuç uygulanmasına katkı
- çalışma kağıdı
- standartlarla doğrudan ilgili pratik çalışma
- ev ödevler
- öğreticinin bir parçası olan kısa sınavların (kısa testlerin) yanıtları.

Her konuyu tamamladıktan sonra, öğrenciler elde edilen değerlendirme standartlarına uygun, yazılı bir değerlendirme alırlar. Biçimlendirici değerlendirmede teknik ve yöntemlerle kaydedilen ilerlemeye dayalı olarak, öğrencinin başarılarını tanımlayan özetleyici değerlendirme yapılır. Öğretim yılının sonunda, öğrenci sayısal bir not alır.

Öğretim programının uygulamasının başlangıcı	2022/2023 okuma yılı
Kurum / Programı getiren	Eğitim Geliştirme Bürosu
İlköğretim Yasası'nın 30. maddesinin 3. paragrafı uyarınca ("Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi" 161/19 ve 229/20 sayılı) Eğitim ve Bilim Bakanı, V. sınıf Tarih ve toplum dersinin öğretim programını kabul etmiştir.	Karar No. _____ _____ Tarihi

